

УДК 027.021 (477) + 655.4 (477)

Тетяна ДУБАС,

заввідділу НБУВ

Інформаційний ринок і видавнича діяльність наукових бібліотек

У статті розглядається місце й роль наукових бібліотечних закладів України на етапі розвитку інформатизації сучасного українського суспільства. Висвітлюється питання видавничої діяльності наукових бібліотек. Розглянуто перспективні шляхи розвитку видавничої справи в Україні.

Майбутнє сучасної людини – це світ інформаційного суспільства. Як зазначено в Законі України «Про основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007–2015 рр.», одним з головних пріоритетів для України є побудова та розвиток інформаційного суспільства. Серед основних стратегічних цілей у ньому визначається прискорення розробки та впровадження інформаційно-комунікативних технологій в усі сфери суспільного життя та розвиток національної інформаційної інфраструктури.

У ринкових умовах господарювання інформація стає товаром, який має соціальні, якісно-кількісні, вартісні виміри та характеристики, своїх виробників і своїх споживачів. В іншому аспекті вона являє собою семіотичне (знаково) уречевлені знання та відомості, зорієнтовані на задоволення духовно-інтелектуальних потреб людини й організаційно-виробничих, політичних потреб суспільства. З одного боку, інформація є продуктом інтелектуального опрацювання більших чи менших масивів знань, а з іншого – підґрунтям для подальшого використання з метою виготовлення конкретного товару, здійснення конкретного виробничого процесу тощо. Залежно від призначення інформація набуває тієї чи іншої форми (книга, стаття, аналітична довідка, автоматизована база даних тощо). Таким чином, інформаційний ринок – це ринок інформаційних продуктів та послуг (ІПП), де діють усі обов'язкові атрибути – закони попиту і пропозиції, життєвий цикл товару, ціна і т. ін. Формування національного інформаційного ринку – важливий фактор підвищення ролі України на міжнародній арені. В Українській державі є всі умови для формування та регулювання національного інформаційного ринку. Спираючись на існуючі ринкові механізми, світовий досвід, можна визначити організаційні й економічні аспекти створення вітчизняного ринку ІПП. До організаційних аспектів належить вирішення питань нормативно-законодавчої бази, правового захисту, структури-

зації за формами власності, підпорядкованістю та виробничими проектами інформаційних структур, розбудови інфраструктури [1]. Економічні аспекти формування ринку ІІІ розкриваються через закони попиту й пропозиції, які, у свою чергу, визначають життєвий цикл ІІІ, їхні ціни, джерела фінансування. Інформаційний попит зумовлює сукупність характеристик ІІІ (кількість, якість, обсяг, вид тощо), які необхідні споживачеві в певний час, у певному суспільному оточенні для вирішення поставлених завдань. Інформаційна потреба дістає свій прояв у прагненні використовувати інформацію не тільки як відтворений продукт праці, а й як відбиття об'єктивної реальності навколишнього середовища для підтримки й розвитку матеріальних та духовних основ суспільства. Потреби визначають зміст, обсяг, структуру, динаміку попиту, тому потреба є первинною відносно попиту й підлягає вивченню в першу чергу. Найкраще сутність інформаційної потреби розкривається через отримання відповідей на систему запитань.

Сьогодні задовольнити потребу в інформації більшості населення і насамперед науковців може тільки бібліотека – найбільше сховище інформаційних носіїв, яка справляє могутній вплив на хід суспільних процесів в інтелектуальному, духовному сенсі. Перед нею поставлено завдання кардинального вдосконалення інформаційного забезпечення сталого розвитку суспільства та державотворчих процесів в Україні, що передбачає, зокрема, досягнення якісно нового рівня обслуговування вчених і спеціалістів на основі традиційних і новітніх інформаційних продуктів та послуг. Формування інформаційного ринку в Україні зумовлює нове ставлення до джерел інформації та інформаційно-бібліографічних послуг як товару особливого роду, змушує бібліотеки з позиції ринкової економіки переглядати зміст, організацію і технологію традиційної бібліотечно-бібліографічної діяльності. В останнє десятиліття ХХ ст. бібліотеки почали застосовувати бібліотечно-інформаційний маркетинг з метою вивчення інформаційних продуктів і послуг та визначення свого місця в ньому як виробників, постачальників та інформаційних посередників.

В умовах розвитку інформаційного ринку в Україні сьогодні книга є важливим джерелом інформації. Зважаючи на економічні проблеми минулого десятиріччя, що серйозно позначилися на книговиданні та книгорозповсюдженні, в Україні набрала гостроти проблема збільшення загальної кількості тиражів та розширення тематичного репертуару книговидання. Наукова бібліотека сьогодні – це науково-інформаційний центр, сховище документальної спадщини української нації та інших етносів, які проживають в Україні, центр накопичення, наукової

обробки, зберігання та використання наукових та суспільно значущих вітчизняних, зарубіжних видань на всіх носіях інформації.

Видавнича діяльність наукових бібліотек відрізняється від роботи звичайного видавництва. У структурі бібліотеки існує спеціалізований редакційно-видавничий відділ, діяльність якого безпосередньо пов'язана з науковою працею, що проводиться в бібліотеці. Результати наукових досліджень представлені у вигляді друкованої продукції за всіма науковими напрямками. Основним напрямом видавничої діяльності наукових бібліотек є підготовка та видання робіт, що узагальнюють найважливіші результати фундаментальних і прикладних досліджень. Крім видання суто наукових праць, бібліотеки приділяють значну увагу випуску літератури, що висвітлює питання історико-культурної спадщини українського народу та розрахована на широке коло читачів, науково-популярним виданням.

Головні наукові бібліотеки – Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського, Львівська наукова бібліотека ім. В. Стефаника, Харківська державна наукова бібліотека ім. В. Короленка, Одеська національна ордена Дружби народів наукова бібліотека ім. М. Горького, здійснюючи видавничу діяльність, видають також власні збірники наукових праць. Як приклад можна назвати Наукові праці Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського (з 1998 р.). Крім того, при великих наукових бібліотеках започатковано серійні видання профільних наукових праць – «Рукописна та книжкова спадщина України», «Українська біографістика» (НБУВ імені В. І. Вернадського), «Бібліотеки національних академій наук: проблеми функціонування, тенденції розвитку», «Збірник наукових праць Науково-дослідного центру періодики» (Львівської наукової бібліотеки ім. В. Стефаника), Записки Львівської наукової бібліотеки ім. В. Стефаника, «Бібліотечна справа та краєзнавство» тощо. Ряд наукових бібліотек видають періодичні видання та журнали: Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського – науково-теоретичний та практичний журнал «Бібліотечний вісник» (з 1993 р.), журнал «Україна: події, факти, коментарі» (з 1998 р.), Український реферативний журнал «Джерело» (з 1999 р. спільно з Інститутом проблем реєстрації інформації НАН України), у трьох серіях – технічній, природничій, гуманітарній. Реферативні журнали, які мають повноцінний довідковий апарат, широкий спектр бібліографічних посилань, дають великі можливості для інформаційного пошуку, збору і відбору інформації, конкретних наукових досліджень, прийняття рішень та реалізації поетапних дій, вибору оптимальних методик для сучасності. Вони характеризують науковий

доробок окремих наукових установ, допомагають орієнтації в часі і оцінюють тенденції, відбивають інтеграційні процеси в науковій та державній політиці щодо інформаційних ресурсів України [2]. Як науково-інформаційний центр, Державна наукова сільськогосподарська бібліотека Української академії аграрних наук щорічно (з 1999 р.) видає по чотири випуски «Бюлетеня ДНСГБ УААН» та реферативного журналу «Агропромисловий комплекс України». Це видання сьогодні серед аграріїв вже набуло популярності й посідає чинне місце в поточній реферативній вітчизняній науково-технічній інформації. Усього за роки існування бібліотеки видано понад 100 наукових видань (монографій, збірників, бібліографічних покажчиків) і близько 600 науково-методичних матеріалів, статей та інших наукових публікацій. У 2007 р. у Національній науковій медичній бібліотеці України вийшов друком черговий випуск видання «Медицина в Україні. XVIII – друга половина XIX ст. Додатковий випуск II». Того ж року бібліотека зніщувала нову серію видання «Славні імена української медичної книги: медичні бібліотеки України в особах, документах, бібліографії».

Широкий репертуар у видавничій діяльності наукових бібліотек займають словникові та довідкові видання. Бібліотекарі не тільки активно використовують словники у своїй роботі, а й самі їх створюють. У 1997 р. Національною науковою медичною бібліотекою започатковано видання біобібліографічних словників «Медицина в Україні». У 2004 р. вийшов у світ перший україномовний універсальний за змістом Інформаційно-пошуковий тезаурус, створений фахівцями Національної парламентської бібліотеки України (НПБУ). Тезаурус містить близько 35 тис. термінів і може використовуватися в бібліотечних та інформаційних установах як уніфікована пошукова мова. Основними завданнями Державної програми розвитку діяльності Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського на 2005–2010 рр. (Постанова Кабінету Міністрів України від 25 серпня 2004 р. № 1085), зокрема, є підготовка та видання фахових енциклопедій, словників, довідників і підручників, представлення електронних версій цих видань у глобальних інформаційних мережах. Зазначимо, що метою Програми є створення умов для становлення бібліотеки як головного науково-інформаційного центру держави, розвитку її діяльності на базі запровадження сучасних інформаційних технологій, комп'ютерної та телекомунікаційної техніки, у тому числі й розвитку видавничої діяльності.

Найпоширеніший вид видавничої діяльності наукових бібліотек – бібліографічні та інформаційні матеріали. В основному це покажчики нових надходжень, реферативно-бібліографічна інформація.

Національна наукова медична бібліотека України видає серію анотованих покажчиків «На допомогу практикуючому лікарю» з основних медичних спеціальностей (з 1971 р.), галузеві бібліографічні покажчики поточного та ретроспективного характеру. Державна наукова сільськогосподарська бібліотека Української академії аграрних наук (ДНСГБ УААН) – одна з найстаріших бібліотек і має найбільш повне зібрання документів сільськогосподарської тематики. З 2002 р. послідовно продовжує підготовку та видання каталогів-покажчиків серії «Українська сільськогосподарська книга (з фондів ДНСГБ УААН). Ці видання сприяють вивченню історичного розвитку сільського господарства України, аграрної науки, допомагають у формуванні джерелознавчої основи наукових досліджень, більш широко розкривають фонди ДНСГБ УААН як національного книгосховища. До посібників національної сільськогосподарської бібліографії належать допоміжні ретроспективні бібліографічні покажчики «Періодичні видання з агрономії в Україні. 1918–1940 рр.», журнали, «Бюлетені», «Вісті», «Наукові записки», «Збірники наукових праць», «Труди» (укладачі В. А. Вергунов, О. П. Анікіна, К., 2002. 160 с.) та «Періодичні та продовжувані видання з агрономії на Полтавщині (XIX–XX ст.)» (укладачі В. А. Вергунов, О. П. Анікіна, К., 2002. 48 с.). Складовою частиною національної бібліографії є започатковані ДНСГБ УААН три серії біобібліографічних науково-допоміжних посібників. У біобібліографічній серії «Академіки Української академії аграрних наук» (1998 р. засн.) видано 24 персональні покажчики; у серії «Біобібліографія вчених-аграріїв України» (1998 р. засн.) вийшло 14 покажчиків, присвячених визначним ученим України як минулого, так і сучасності. У 2001 р. професором В. Вергуновим, директором ДНСГБ УААН, започаткована історико-бібліографічна серія «Аграрна наука України в особах, документах, бібліографії». Видання цієї серії присвячені історії становлення та розвитку аграрної науки в окремих галузях та регіонах України, відтворенню призабутих або маловідомих її сторінок, життя та діяльності визначних творців вітчизняної аграрної науки XIX–XX ст., які несправедливо були замовчувані або стали жертвами політичних репресій у 30-х роках XX ст. Вони сприяли введенню до наукового обігу раніше недоступних і маловідомих літературних документів, архівних матеріалів.

До речі, варто звернути увагу на досвід видавничої діяльності Бібліотеки Російської академії наук, яка в останні роки видає чимало видань, у тому числі біобібліографічні покажчики (напр., В. П. Леонов: Библиографический указатель / отв. ред. Н. В. Колпакова. СПб., 2004; Г. М. Рослик: Библиографический указатель / отв. ред. Н. А. Си-

доренко. СПб., 2005) та інші види бібліографічних праць, призначених для потреб наукових працівників та підготовки наукових кадрів, а також праці з питань бібліотекознавства, теорії та історії бібліографії та історії книги [3]. Російська державна бібліотека (РДБ) також здійснює широку видавничу діяльність. Більшу частину книжкової продукції РДБ видає створене в 1998 р. видавництво «Пашков дом». У репертуарі видавництва – книги з бібліотекознавства, бібліографознавства, книгознавства, культурології, а також енциклопедичні й довідкові видання. Основний напрям діяльності видавництва – відображення діяльності РДБ як науково-дослідного (монографії, збірники наукових праць), науково-методичного (методичні й практичні посібники), координаційного центру (матеріали наукових конференцій, енциклопедичні й довідкові видання) та культурно-інформаційного центру (перевидання книжкових пам'яток, каталоги збірок, що зберігаються у відділі рідкісних книг) [4]. Репертуар книжок постійно розширюється. Видання РДБ здобули широке суспільне й наукове визнання.

Із січня 2000 р. Державна науково-педагогічна бібліотека України ім. В. О. Сухомлинського (ДНПБ), об'єднавши фонди наукової бібліотеки Інституту педагогіки АПН України та Центральної освітянської бібліотеки Міністерства освіти і науки України і продовжуючи розвивати напрями діяльності цих бібліотек, розпочала свою історію як науково-дослідна установа з питань галузевого бібліотекознавства, бібліографознавства та книгознавства, національне галузеве книгосховище, всеукраїнський науково-інформаційний, координаційний та науково-методичний центр бібліотек освітянської галузі України. У 2003 р. ДНПБ спільно з Міністерством освіти і науки України, Інститутом психології ім. Г. С. Костюка засноване практичне фахове видання «Шкільна бібліотека плюс», що виходить двічі на місяць, і яке сьогодні передплачують понад 1500 бібліотек галузі. На шпальтах цього видання науковці ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського надають методичну та інформаційну допомогу шкільним бібліотекарям держави. Серед стратегічних цілей Харківської державної наукової бібліотеки ім. В. Г. Короленка (ХДНБ) – трансформація бібліотеки в сучасний бібліотечно-інформаційний центр, що відповідає європейським стандартам. Досягнення цієї мети пов'язане з оновленням концепції інформаційної діяльності бібліотеки під впливом впровадження сучасних інформаційних технологій, відповідно до завдань інформатизації суспільства. ХДНБ належить до провідних наукових бібліотечних установ загальнодержавного значення. Наукова робота є однією з пріоритетних сфер її діяльності. Науково-видавнича діяльність, яка є наслідком багатопланової наукової роботи,

характеризується широким тематико-видовим діапазоном друкованої продукції. Бібліотека поширює вплив як науково-методичний центр з питань формування, збереження та використання раритетних бібліотечних зібрань. За останній час бібліотека підготувала важливі для книгозбірень України документи і посібники з питань збереження бібліотечних фондів, зокрема проект «Інструкції по збереженню локальних електронних документів», методичні рекомендації «Використання у бібліотеках сучасних технологій копіювання документів».

Один із традиційних напрямів видавничої діяльності – розкриття фондів бібліотек. До 75-річного ювілею Національної бібліотеки імені В. І. Вернадського Інститут рукопису (створений у 1992 р.) підготував і видав спільно з Інститутом української археографії АН України тематичний збірник наукових праць «Рукописна та книжкова спадщина України», в якому науковці аналітично осмислюють багатоаспектні матеріали рукописної та книжкової спадщини України, що містяться у фондах бібліотеки, і цим сприяють її пропаганді і введенню до наукового та суспільного обігу. Інститут рукопису прагне до цілеспрямованої науково-видавничої діяльності, оскільки в період розвитку незалежної держави Україна інститут, враховуючи необхідність яконайшвидшого введення до наукового обігу важливої інформації про рукописні джерела, які є історико-культурним та національним надбанням України, та поширення про них знань, вважає видавничу справу однією з основних сфер своєї діяльності й активно цьому сприяє. Так протягом останніх років зусиллями науковців були опубліковані монографічні дослідження, наукові збірники, методичні розробки, каталоги, покажчики, наукові статті. Завдяки активній діяльності науковців видавнича справа інституту почала ширше розгортатися на базі комп'ютерного обладнання, наданого Українським науковим інститутом Гарвардського університету та заснованим у 1957 р. при ньому Фондом Катедр Українознавства, а також при сприянні Інституту української археографії АН України. Опубліковано ряд праць наукового, методичного та довідкового характеру, присвячених зокрема історії та теорії української рукописної книги та кодикографічних систем; проблемам джерелознавства, науково-технічній обробки фондів, організації та збереженню рукописних та документальних фондів; вивченню книг та рукописних документів, пов'язаних з історією України, а також нових джерел, що вводяться до наукового обігу, та новим аспектам вивчення історико-культурних процесів. Проте у фондах інституту є чимало цікавих, змістовних матеріалів та документів з історії України, які, по суті, не введені до наукового та суспільного обігу; вони не відомі ані дослідникам, ані громадськості, і,

таким чином, залишаються поза межами наукового вивчення [5].

Сьогодні змінюється характер видавничої діяльності, вона набуває нового значення, нової складової. Розширюється тематичний репертуар видань. Якщо раніше процес публікації наукової літератури замикався в основному в межах бібліотеки, то нині розвиваються відносини в цьому плані з міжнародними організаціями. Провідні наукові бібліотеки України є членами Міжнародної федерації бібліотечних асоціацій та установ (ІФЛА) і беруть участь у виконанні її програм. Ряд бібліотек входить до Бібліотечної асоціації Євразії (БАС), створеної у 1992 р. з метою збереження та розвитку єдиного інформаційно-гуманітарного простору. Бібліотеки академічних установ співпрацюють з відповідними структурами Міжнародної асоціації академії наук (МАН). На базі Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського діє Рада директорів бібліотек та інформаційних центрів академії наук – членів МАН, а також щорічно видається спеціальний бібліотечний збірник МАН. Наукові бібліотеки України беруть участь у конференціях європейських бібліотек та асоціацій національних бібліотек світу з питань спільного видання монографічних досліджень, публікації рукописних та книжкових джерел, довідників з бібліотечних фондів, зокрема рукописів, стародруків тощо.

Провідні наукові бібліотеки розвивають інформаційно-аналітичні служби, розширюють підготовку вторинної інформаційної продукції (бібліографій, рефератів, оглядів, аналітичних матеріалів). Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського спільно з Інститутом проблем реєстрації інформації НАН України видають, як уже зазначалось, Український реферативний журнал «Джерело» у трьох серіях (технічній, природничій, гуманітарній). Об'єктивні процеси розвитку наукових бібліотек зумовлюють появу нових структурних підрозділів, які перетворюються на бібліотечно-інформаційні та науково-дослідні центри і займаються видавничою діяльністю у тому числі. Таким прикладом є, зокрема, Центр періодики в ЛНБ, Служба інформаційно-аналітичного забезпечення органів державної влади (СІАЗ) НБУВ та Інститут біографічних досліджень у НБУВ. Інститут біографічних досліджень, єдиний в Україні національний центр біографістики, де проводяться історико-біографічні дослідження, збираються та науково опрацьовуються біографії діячів України, готуються біографічні видання на основі документальних джерел НБУВ [6].

Варто зазначити, що для здійснення видавничої діяльності наукові бібліотеки повинні мати засоби поліграфії та науково-інформаційні системи. Так, Науково-видавничий центр Національної бібліотеки України імені

В. І. Вернадського під час роботи застосовує такі машини: лісторізальну, паперорізальну одноножеву, ниткошвейну, офсетну, термоклеєву (Horizon BQ-270), а також цифровий дублюкатор (різограф), прес палітурний 2 БПК-7, вакуум-апарат комплектуючий UCHIDA AR-8. Важливо й те, що практично всі великі наукові бібліотеки мають комп'ютерні засоби, комп'ютерні мережі, працюють з Інтернетом. У Національній науковій медичній бібліотеці, Державній науково-педагогічній бібліотеці ім. В. О. Сухомлинського та ін. застосовується фахове інтегроване програмне забезпечення ІРБІС. Водночас забезпечення видавничої діяльності потребує модернізації поліграфічної бази та комп'ютерних систем.

Нинішній стан справ у видавничій справі не можна визнати задовільним. Слід звернути увагу на те, що український ринок переповнений, а точніше на 95 % заповнений російськомовними виданнями Росії і Білорусі. Насамперед це бізнес. Якби не було російської наукової літератури, наприклад з інформаційних технологій, то українським фахівцям довелося б вивчати англійську чи інші мови, щоб не відстати від світового рівня знань. На ХХІV з'їзді (у 2000 р.) Міжнародної асоціації видавців – найбільш авторитетному форумі книговидавців усіх континентів, Почесний гість з'їзду президент Португалії, д-р Маріо Соареш сказав: «За останні 20 років, у період, коли телебачення практично є в кожному домі, книжкова справа переживає справжній бум, настільки потужний, що книговиробництво в деяких країнах подвоїлось як за кількістю назв, так і за тиражами. За моїм глибоким переконанням, цей вибух – не тільки результат економічного піднесення, збільшення кількості шкіл, зростання населення і розвитку процесів урбанізації. Обсяг книговидання збільшується насамперед завдяки тому, що книга надалі залишається найкращою формою існування і збереження культурного надбання і є незамінним елементом розвитку культури. Ми можемо сказати, що в поширенні культури книга відіграє таку ж функцію, як енергія в економічному розвитку. І не тільки тому, що книга є незамінним засобом для естетичного сприйняття твору, для вираження його у формі мистецтва слова. Книга є (і надалі ця роль буде зростати) найдешевшим і водночас найпростішим засобом зберігання й користування інформацією, довідковим посібником і вмістилищем знань. Завдяки тим зручностям, які книга надає в різних сферах письмової комунікації, можна сказати, що вона поза конкуренцією з точки зору вирішення численних завдань сучасної культури: розвиток уяви, тренування пам'яті, здобуття знань, засвоєння аналітичних підходів до явищ навколишнього світу». Висловлення М. Соареша, на мій погляд, не втратило актуальності й нині. Проте видання в електронній формі дістають

сьогодні дедалі більшого поширення в бібліотечній практиці. Майже всі друковані видання, що видані за останні роки в наукових бібліотеках, збережені в електронному вигляді. Водночас практика показує, що в умовах розвитку інформатизації суспільства традиційна книга та електронна продовжують доволі тривале спільне існування. Видавнича діяльність наукових бібліотек потребує серйозного дослідження та аналізу. З метою поглибленого вивчення видавничої діяльності необхідно здійснити моніторинг видань, підготувати рекомендації з удосконалення системи академічного видання, проаналізувати стан правової бази наукового видання.

У контексті вищевикладеного доходимо висновку, що треба спрямувати зусилля для розвитку видавничої діяльності наукових бібліотек. Отже, видавнича діяльність потребує удосконалення, необхідна насамперед підтримка на державному рівні, удосконалення законодавчої бази в галузі книговидання, розробка вітчизняних державних стандартів з питань видавничої діяльності. Крім того, розвиток видавничої діяльності неможливий без впровадження сучасних інформаційних технологій, зміцнення поліграфічної бази. Видавнича діяльність в основному фінансується за рахунок бюджету. На жаль, коштів на публікацію наукових досліджень не вистачає, і багато цінних розробок не можуть побачити світ та дійти до читача. Маємо сподіватися, що такий стан у майбутньому зміниться.

З метою створення умов для подальшого розвитку науки в Україні, підвищення її ролі в соціально-економічних процесах Президент України 16 травня 2008 р. видав Указ № 444 «Про додаткові заходи щодо забезпечення розвитку наукової сфери». У ньому йдеться зокрема про сприяння розвитку науково-видавничої справи в Україні.

Передбачаються заходи зі створення потужної поліграфічної бази для організації в НАН України повного видавничого циклу, поліпшення соціального забезпечення науково-редакційних працівників наукових видавництв та редакцій наукових періодичних видань, кращого розповсюдження накладу літератури, удосконалення нормативної бази випуску друкованої продукції за державним замовленням тощо.

Список використаної літератури

1. Чубукова, О. Про формування національного ринку інформаційних продуктів та послуг [Текст] / О. Чубукова // Економіка України. – К., 1999. – № 9. – С. 86–88.
2. Каргіна, О. Галузева інформаційно-аналітична діяльність ДНСГБ УААН [Текст] / О. Каргіна // Наук. пр. Нац. б-ки України ім. В.І.Вер-

надського. – Вип. 18 / НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського, АБУ. – К., 2007. – С. 64–65.

3. *Колпакова, Н. В.* Современное состояние издательской деятельности Библиотеки Российской академии наук [Текст] / Н. В. Колпакова ; Рос. акад. наук; Научн.-произв. объединение «Изд-во “Наука”»; Науч. центр исслед. истории книжн. культуры // Научная книга : науч. и инф.-аналит. журн. – М. : НПО «Издательство “Наука”» РАН, 2006. – № 1–4. – С. 33.

4. *Рязанцева, Л. П.* Книгоиздательская деятельность Российской государственной библиотеки: итоги и перспективы [Текст] / Л. П. Рязанцева; Рос. акад. наук, Научн.-произв. объединение «Изд-во “Наука”», Науч. центр исслед. истории книжн. культуры // Научная книга : науч. и инф.-аналит. журн. – М. : НПО «Издательство “Наука”» РАН, 2006. – № 1–4. – С. 50–51.

5. Наукова бібліотека в сучасному соціокультурному контексті [Текст] : тези доповід. міжнар. наук. конф., 12–15 жовт. 1993 р. / [редкол.: О. С. Онищенко (відп. ред). та ін.]. – К., 1993. – С. 105.

6. *Онищенко О.* Українські бібліотеки у 90-х роках ХХ ст.: основні тенденції розвитку та напрями діяльності [Текст] / О. Онищенко // Бібл. вісн. : наук.-теорет. та практ. журн. – К., 2009. – № 3. – С. 19–20.